Ч. 269 Второкъ 30 падолиста (12 грудня) 1893. Рôкъ III.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додатокъ до „Газеты Львôвскои".

Выходить у Львовѣ що дня (крôмъ недѣль и гр. кат. свять) о 5½ годинѣ по полудни.

Редакція и Адмінїстрація улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лишь франкованї.

Рекламації неопечатанї вôльнї вôдъ порта. Рукописи не звертають ся.

Передплата у Львовѣ въ Адмінїстрації „Газеты Львôвскои" и въ ц. к. Старостахъ на провінції:
за цѣлый рôкъ 3 зр. 40 к.
на пôвъ року 1 зр. 20 к.
на чверть року — 60 к.
мѣсячно . — 20 к.
Поодиноке число 1 к.

Зъ почтовою пересылкою:
на цѣлый рôкъ 5 зр. 40 к.
на пôвъ року 2 зр. 70 к.
на чверть року 1 зр. 35 к.
мѣсячно . . — 45 к.
Поодиноке число 3 к.

Рада державна.

19. Засѣданє Палаты пословъ зъ дня 9 грудня 1893.

Суботнѣшне засѣданє Палаты пословъ вôдбувало ся при слабôй участи пословъ. Мінїстеръ краевои обороны Вельзерсгаймбъ вôдповѣдавъ на интерпелацію пос. Промбета въ справѣ розширеня добродѣйствъ закона зъ дня 27 цвѣтня 1887 р. на наведенї тамъ вдовицѣ и сироты по войсковыхъ. Мінїстеръ заявивъ, що вже всѣ роботы вступнї покôнченї и правительство згодило ся на дотычный проектъ закона; треба однакожь ще зачекати на затвердженє зô стороны угорского правительства.

Проектъ закона о розширеню обезпеченьвôдъ выпадкôвъ приняла Палата въ третôмъ читаню. Вôдтакъ приступлено до нарады надъ проектомъ закона о будовѣ зелѣзницѣ вальсуганьскои. — Пос. Біянкіні жалувавъ ся на занедбанє Дальмації що до зелѣзниць и вносивъ резолюцію въ справѣ будовы кôлькохъ зелѣзниць та установленя выгôдного полученя зъ Трієстомъ, а взглядно зъ Рекою черезъ Истрію — Пос. Сталіцъ пôдносивъ значѣнє вальсуганьскои зелѣзницѣ, высказавъ надѣю, що правительство доведе до кôнця свою економічну проґраму що до Трієсту, та выказувавъ доносимôсть розвою Трієсту для цѣлои монархії.

За проектомъ промавляли дальше Базанелля и Чіяні, а также и Діпавлі, котрый домагавъ ся дальшого розширеня сѣтей зелѣзниць тирольскихъ. По промовѣ шефа секції Віттека ухвалено дотычный законъ въ другôмъ и третôмъ читаню.

Въ суботу вôдбуло ся такожь засѣданє Палаты панôвъ. На початку засѣданя повѣдомивъ президентъ Палаты о именованю ґр. Фр. Фалькенгайна другимъ віцепрезидентомъ. Ґр. Фалькенгайнъ подякувавъ за то вôдзначенє та просивъ Палату о довѣрє и пôдпору. — Президентъ подавъ до вѣдомости, що директора канцеляріѣ Палаты, Явнера, придѣлено на якійсь часъ до инпои службы. Его службу обнявъ радникъ секційный ґр. Маренсі, котрого мѣсце занявъ бар. Претісъ.

Проектъ закона о краевôй оборонѣ придѣлила Палата дотычнôй комісіи, а вôдтакъ ухвалила въ другôмъ и третôмъ читаню угоду зъ Анґлією о взаимнôй охоронѣ лїтературныхъ творôвъ, законъ о контінґентѣ рекрутôвъ на 1894 р. и законъ о утвореню посады другого президента трибуналу адмінїстраційного. За послѣднымъ закономъ промавлявъ дуже ґр. Белькреді. — О дни слѣдуючого засѣданя будуть члены Палаты повѣдомленї письменно.

Комісія буджетова ухвалила провізорію буджетову. Пос. Кайцль заявивъ, що Молодочехи будуть голосувати противъ провізоріѣ. Пос. Мальфакі заявивъ, що вôнъ и его приятелѣ політичнї будуть голосувати за провізорією въ надѣи, що правительство увзглядни ть потребы и загальнї бажаня людности полудневого Тиролю въ справѣ заведеня автономічнои адмінїстраціѣ и справу сю рѣшучо залагодить.

Вôдтакъ радила комісія надъ предложенємъ правительства въ справѣ експозитуръ духовныхъ. Референтъ Фуксъ вносивъ вычеркненє §. 2., котрый точно означає, що до кождого делеґованя священика до сповнюваня самостôйныхъ душпастирскихъ обовязкôвъ, потрѣбне есть призволенє правительства, позакъ трибуналъ державный высказувавъ кôлька разôвъ свои сумнѣвы о тôмъ правѣ державы. Мінїстеръ просвѣты Мадейскій и шефъ секціѣ дръ Ріттнеръ заявили, що справа се буде незадовго управильнена въ дорозѣ законодавчôй. Въ виду того принято предложенє правительства зъ опущенємъ §. 2.

Fremdenblatt доносить пôдъ датою 9 с. м., що рускій клюбъ постановивъ на своємъ засѣданю зъ того дня голосувати противъ розпорядженя выимковыхъ для мѣста Праги и околицѣ.

Клюбъ независимыхъ словеньскихъ и хорватскихъ пословъ постановивъ приступити до славяньскои коаліціѣ и выслати своихъ делеґатовъ до парляментарнои комісіѣ тоижь коаліціѣ. О тôмъ повѣдомивъ той клюбъ другі клюбы коаліціѣ письмомъ въ хорватскôй мовѣ. Славяньскі клюбы постановили вести кореспонденцію межь собою кождый въ своѣй мовѣ.

Коло польске постановило всѣма голосами противъ чотирохъ голосувати за предложенємъ о станѣ выимковôмъ въ Празѣ и призначило пос. Щепановского на бесѣдника въ повибôй Палатѣ.

Товариство „Просвѣта".

Въ 25-лѣтнї роковины заложеня его.

(Конець).

По професорѣ Вахнянинѣ промовивъ правникъ Андрей Сѣчиньскій. Зъ великимъ жалемъ ствердивъ вôнъ, що хочь уже 20 лѣтъ тому (въ 1848 р.) галицкі Русины образованї знали, що они частина великого самостôйного народу, котрый мае всяке право до житя, однакъ нѣчимъ не причинили ся до розбудженя тои народнои самосвѣдомости въ самôмъ народѣ по селахъ и мѣстахъ, а навѣть и самї потроха звели ся. Треба, каже, низшї верствы суспольности, масу народу пôднести до такои степени просвѣты, абы тая маса народу уважала себе членомъ народного орґанизму, почула свое обывательске и нацiональне достоиньство и узнала потребу истнованя своеѣ націѣ яко окремѣшнои народнои индивідуальности, — бо нѣхто инчій, тôлько та маса народу е пôдставою, основою народного житя. Крайна пора взяти ся за просвѣту тои масы. Всѣ славяньскі племена зрозумѣли идею нашого часу, идею народности — намъ треба ширити таке розумѣнє.

До того звѣстно, потрѣбна проґрама роботы. Рѣчь ясна, що выдаванї нами книжки популярнї, хотяй бы они самї собою були и найлучшї, не принесуть нѣякои користи, коли народъ не буде ихъ читати. Щобы-жь народъ читавъ ихъ, до того потреба двохъ рѣчей: треба, абы ихъ читати мôгъ и абы ихъ читати хотѣвъ. Першу цѣль осягнемо тымъ, коли нашї книжки будуть дешевї и коли легко буде ихъ можна дôстати. А щобы народъ хотѣвъ ихъ читати, треба ихъ писати по народному и зрозумѣло. Се — правды непереченї, але кому вѣдомо, що у насъ доси (до р. 1868) анѣ одна людяна книжка для народа не появила ся, що отже нашъ народъ доси майже нѣчого не читавъ, — хто знае, що нашї книжки для школъ народныхъ така дрянь, такї непрактичнї и сухї, що дитина высидѣвши кôлька лѣтъ у школѣ, хиба те зыскае, що вôдъ всякои книжки мовь вôдъ злого духа вôдхрещуе ся, той и зрозумѣе, що намъ передовсѣмъ треба розбирати въ народѣ охоту до читаня такими рѣчами, котрї народъ найбôльше любить.

Вôдтакъ подавъ Сѣчиньскій раду що-до выдаваня книжокъ менше-бôльше таку, якъ п. Вахнянинъ. Сей уступъ зъ промовы Сѣчиньского цѣкавый тымъ, що показуе намъ журбу тодѣшного молодого поколѣня. Вже знали, хто они, що мають робити, але попри велику свѣдомôсть и надѣю мали значну обаву: до ихъ часу не зроблено майже нѣчого для народу въ Галичинѣ, а треба було зробити все а все. Робота-жь та не мала, не то десятки лѣтъ могла заняти, а й цѣле столѣтє або й бôльше. Треба було зачинати все вôдъ початку. Читаючи те розпачливе ствердженє великои темноты тому 25 лѣтъ, а памятаючи теперѣшный поступъ, вôдраднѣйше стае на серцю. Сей поступъ тôлько тогды потрафимо оцѣнити, коли порôвнаемо его зô станомъ просвѣты передъ лѣтами. Хочь и теперь ще у насъ на сто людей 74 не вмѣе нѣ читати нѣ писати, але мы повиннї тямити, що було далеко гôрше и що просвѣтна робота мусить тревати довго, заки осягне бажану цѣль. По змѣнѣ системы школьнои въ тї часы, коли „Просвѣта" повстала, по щирôй праци и властей и рôжныхъ товариствъ у насъ поблагословилось на свѣтъ ясный и чей теперѣшне молоде поколѣнє дожие ще часовъ, коли тôлько дѣти малї не будуть умѣти читати, а всѣ прочї будуть знати.

По Сѣчиньскôмъ говоривъ п. Федôръ Заревичь, вказувавъ на велике значѣнє школы народнои и радивъ взяти ся заразъ за писанє потрѣбныхъ читанокъ для неи. Звертавъ увагу на школу повтаряючу и на те, що по школѣ мусить такожь интеліґенція занимати ся селянами. И сама интеліґенція мусить почувати ся рускою, а не такъ, якъ доси, нѣякою.

Межь тымъ выбрано першій выдѣлъ „Просвѣты". На 61 голосуючихъ (не всѣ голосували) одержавъ:

1. Дръ Корнило Сушкевичь: 55 гол.
2. Проф. ґімн. Наталь Вахнянинъ: 54 г.
3. Дръ Омелянъ Огоновскій: 53 г.
4. Проф. ґімн. Омелянъ Партицкій: 52 г.
5. Проф. ґімн. Олекс. Борковскій: 51 г.
6. Дир. ґімн. Василь Ильницкій: 50 г.
7. Пенс. уряд. Михайло Коссакъ: 49 г.
8. Дрнд. Максимъ Михалякъ: 48 г.
9. Дрнд. Ив. Комарницкій: 45 гол.
10. Проф. ґімн. Юліянъ Романчукъ: 35 г.

Другї голосы розстрѣлили ся. Колижь директоръ Василь Ильницкій зрѣкъ ся выбору до выдѣлу, то на его мѣсце покликано маляра Корнила Устияновича.

Слѣдувавъ выбôръ головы. Зборы хотѣли мати провôдникомъ товариства професора университету дра Омеляна Огоновского, але вôнъ

Замахъ на францускій парляментъ.

Въ суботу по полудни стала ся въ Парижи подѣя, якои доси ще не бувало. Були вже всѣлякій замахи анархістичнй, але доси ще не важивъ ся нѣхто выступити противъ цѣлого парляменту, ажь ось стало ся таке въ суботу по полудни около 4 годины якъ разъ пôдчасъ засѣданя палаты пословъ. Въ хвили, коли пос. Мірманъ боронивъ зъ трибуны свого мандату, кинувъ хтось зъ другои ґалеріѣ на салю дінамітову бомбу, котра выбухла у воздусѣ и поранила богато людей якъ пословъ такъ и службу парляментарну та богато людей зъ ґалеріѣ. Кôлько людей єсть покалѣченыхъ, годѣ ще знати; кажуть що бôльше якъ сто; самыхъ пословъ єсть 20 покалѣченыхъ. Въ тôй хвили, коли въ сали роздавъ ся страшенный гукъ и саля наповнила ся дымомъ та понеслись крики и стогны покалѣченыхъ, завôзвавъ президентъ Діпій грôмкôмъ голосомъ пословъ, щобы они успокоили ся и радили дальше. Тымъ способомъ удало ся президентови не допустити до ще бôльшого нещастя, бо вже всѣ хотѣли втѣкати и зачали въ переполоху товпити ся до дверей. Послы успокоили ся и лишили ся въ сали, а поліція замкнула заразъ всѣ входы до парляменту и не дозволила навѣть и раненыхъ выносити: ихъ умѣщено поки що въ бюрахъ парляменту. Межи ранеными мае бути богато женщинъ. Президентъ палаты Діпій доставъ легку рану въ чоло, а соціялістичный посолъ Лєміръ мае бути навѣть смертельно раненый.

Заразъ въ першôй хвили розведено слѣдство а знатоки, мѣжь ними такожь и якійсь офіциръ маринарки, котрый бувъ на ґалеріи, доказували, що злочинець, котрый кинувъ бомбу, мусить бути мѣжь ранеными, позаякъ бомба выбухла за скоро, ще у воздусѣ.

И дѣйстно, по переслуханю раненыхъ показало ся, що мѣжь ними бувъ и самъ злочинець; єму вôдорвало нôсъ и скалѣчило въ ногу. Коли префектъ поліціѣ Лєпінъ єго переслухувавъ, сказавъ вôнъ, що называе ся Маршаль, але вôдтакъ признавъ ся, що называе ся Августъ Вейлянъ. Вôнъ ще й хваливъ ся своимъ дѣломъ и казавъ, що хотѣвъ кинути бомбу въ самого президента палаты, але въ тôй хвили, коли замахнувъ ся, якась панѣ, що сидѣла коло него на ґалеріи, поршила ся и потрутила єго въ руку, черезъ що вôнъ стративъ силу и бомба выбухла у воздусѣ. Запытаный, чи вôнъ мае якихъ спôльникôвъ, сказавъ вôнъ, що нѣ; але мимо того задержано въ арештѣ кôлькохъ пôдозрѣныхъ людей, арештованыхъ разомъ зъ Вейляномъ въ парляментѣ. Той Вейлянъ походить зъ Мезіеръ, въ департаментѣ арденьскôмъ и родивъ ся въ грудни 1861 р. Черезъ кôлька лѣтъ мешкавъ вôнъ въ Парижи на Монмартръ, належавъ до революційно-соціялістичного комітету, бувъ черезъ кôлька лѣтъ редакторомъ якоись соціялістичнои часописи и бравъ участь у всѣхъ соціялістичныхъ демонстраціяхъ. Вôнъ єсть жонатый и батькомъ двоихъ дѣтей. Вейлянъ бувъ пять разôвъ караный за крадѣжь и иншй провины та стоявъ пôдъ надзоромъ поліційнымъ. Кôлька лѣтъ тому назадъ покинувъ вôнъ бувъ родину и выѣхавъ до Америки та осѣвъ тамъ въ Буеносъ-Айресъ. Вернувши зъ Америки осѣвъ вôнъ бувъ въ Шоасі-ле-роа и бувъ тамъ занятый у фабрицѣ шкôръ.

Бомба, котру Вейлянъ кинувъ въ палатѣ пословъ, буда звычайный горнецъ зелѣзный, наповненый дінамітомъ и цьвяхами. Кидаючи бомбу сперъ ся вôнъ бувъ на якусь паню, що сидѣла передъ нимъ и та рушила ся и вôнъ тогды стративъ силу та не мôгъ вже добре кинути. Бомба упала на ґзимсъ ґалеріѣ, та пукнувши розкинула цьвяхи и куснѣ зелѣзного горшка на всѣ стороны. Коли вчера повѣдомлено єго, що въ єго помешканю вôдбуде ся ревізія, сказавъ вôнъ: Уважайте, коли хочете зайти до мои комнаты, бо я маю тамъ скриню, котра може васъ всѣхъ высадити у воздухъ, коли будете єѣ отвирати. Урядники приступили отже зъ великою осторожностію до отзореня тои скринѣ, а коли єѣ отворено, показало ся, що тамъ не було нѣчого, крôмъ повно такихъ самыхъ цьвяхôвъ, якъ тй, що ихъ розкинула бомба въ парляментѣ, а котрй покалѣчили такъ богато людей. Крôмъ того знайдено ще велику масу соціялістичныхъ письмъ и брошуръ анархістичныхъ, порохъ и всѣлякй плыны. Въ однôмъ зъ горшкôвъ знайдено листы вôдъ єго товаришѣвъ, а зъ другого горшка, досыть великого, була зроблена пекольна машина. Такожь знайдено у него всѣлякй дѣла хемічнй.

Вейлянъ єсть высокого росту, брунетъ, мае густый зарôстъ и непевный поглядъ. Вôнъ робить вражѣне чоловѣка, котрый зъ повною свѣдомостію допустивъ ся замаху и держить ся теперь зовсѣмъ холоднокровно. Вôнъ не любивъ, щобы хтось входивъ до єго помешканя, а навѣть замѣтати можна було лишь въ єго присутности. Вôнъ самъ не любивъ въ день выходити, лишь звычайно въ ночи. Дальше слѣдство показало, що вôнъ мавъ два помешканя; одно въ Шоасі-ле-роа, а друге при улици Даґеръ и тутъ звѣстный бувъ пôдъ именемъ Маршаля. Вейлянъ розповѣдае теперь самъ, якъ выглядала та бомба, котру вôнъ кинувъ въ Парляментѣ. Бувъ то невеликій зелѣзный горнецъ наповненый цьвяхами, а въ нѣмъ була склянна рурка наповнена выбуховою матеріею; рурка та була заткана ватою. Вейлянъ казавъ, що въ єго помешканю при улици Даґеръ знаходять ся такожь матеріи выбуховй, тымчасомъ не знайдено тамъ нѣчого крôмъ горшка подôбного до того, якій вôнъ кинувъ въ парляментѣ и кôлька цвяхôвъ.

Переглядъ політичный.

Нинѣ мае розпочати ся въ повнôй Палатѣ пословъ дебата надъ розпорядженями выимковыми и потягне ся мабуть два або й три днѣ. Президентъ Палаты пословъ Хлюмецкій вже подужавъ и явить ся мабуть на нинѣшнôмъ засѣданю. Такъ само подужавъ и другій віцепрезидентъ Палаты пос. Абрагамович и бувъ вже на послѣднôмъ засѣданю.

Wien. Ztg. оголосила Найв. санкцію закона о выдученю громады Залѣсє зъ округа судового Золотый Потôкъ а прилученя єѣ до округа Монастириска; дальше нову таксу аптикарску вôдъ 1 сѣчня 1894 р.

Зъ причины, що лат. святый вечеръ припадае сего року въ недѣлю, оголосили міністры справъ внутрѣшныхъ, торговлѣ и просвѣты, розпорядженє зносяче на той день вôдпочинокъ недѣльный до 7 год. вечеромъ.

Зъ Петербурга розôйшла ся черезъ Брукселю якась глуха вѣсть о выкрытю заговору на житє царя. Кажуть, що заговôрники постановили були убити царя въ ту пору, коли вôнъ звычайно выѣздить саньми зрана на прохôдъ, але якійсь студентъ, котрого арештовано, зрадивъ ихъ.

Вся праса францускa выступае зъ причины замаху въ парляментѣ дуже остро про-

---

не хотѣвъ задля перетяженя працею приняти сего выбору, хочь єго всѣ радй були видѣти на сѣмъ становищи. Тогды выбрано головою професора Наталя Вахнянина, котрый уже въ Вѣдни того самого року до марця бувъ головою „Сѣчи" и показавъ ся дуже добрымъ провôдникомъ товариства. На заступника єго выбрано дра Корнила Сушкевича.

Помѣжь рôжными промовами, котрй ще були на тыхъ зборахъ, вôдзначае ся найбôльше сердечна глубокоумна промова о. Заячкôвского. Годить ся єѣ пригадати теперь въ 25-лѣтный ювилей „Просвѣты", на науку молодому поколѣню, що не тямить часôвъ заложеня „Просвѣты". О. Заячкôвскій сказавъ такъ:

„Маю вамъ, панове, донести два слова вôдъ того, що такъ скажу, нѣмого сѣльского народу, вôдъ котрого представителѣвъ мало бачу на тôмъ зборѣ. Одно слово є подяка для васъ, що зôйшли ся на раду надъ єго долею.— Темно було у насъ, доки не засіявъ славный рôкъ 1848-ый. Тогды воскресъ рускій народъ, але образована верства Русинôвъ не була ще добре пôдготовлена до народнои роботы — и черезъ те небавомъ стратила зъ очей народъ, а народъ єѣ. Колижь вы теперь хочете на ново взятись до сеи роботы — то помагай вамъ Боже!

До васъ же, молоденькй тутъ притомнй братчики (звернувшись до школярѣвъ гостей) маю друге слово вôдъ народа, а то: прошене, щобы и вы пôшли за прикладомъ старшихъ братôвъ вашихъ и не зрадили нѣколи свого народу. Не гнѣвайте ся на мене за то слово! Народъ знае, ба й свѣтъ знае, яка любовь огрѣвае нинѣ грудь вашу. Кобы такъ все було! Стережѣть ся и не вѣрте тымъ, що навѣть ту невинну літературу народну хотять вамъ обмерзити, вказуючи на нашихъ літератôвъ — голодныхъ и босыхъ. „На що вамъ журити ся и нове непотрѣбне творити? Радше берѣть ся за готовй, сусѣднй літературы!" — кажуть они. Боже милый! чи лише Русинъ-сирота мае бути такъ темный, абы не пôзнававъ, що чужа література, ба й чужа культура зробить зъ него чужого чоловѣка?!

Дармо васъ лякають самымъ народомъ, що вôнъ невырозумѣлый, невдячный, недовѣрчивый! Ба, дежь бы вже й набрало ся тôлько довѣря въ тôмъ бѣднôмъ народѣ? Не кажу вже за тотй вѣки, про котрй сѣльскій народъ и не знае, коли то верхнй, вченй верствы опускали народъ; досить и того, що вôнъ нинѣ (1868 р.) видить; все єго покидае, що тôлько крихту пôдôйме ся. Кожда дорога веде нинѣшного ученика въ чужу чужину, тôлько тои дороги нема, котра привела бы єго назадъ до єго народу. Дѣлайтежь нинѣ щиро, кождый у своѣмъ званю! Бѣдна Русь мати, бѣднй и вы, сыны єѣ. Праця, се вашь капіталъ, зъ котрого маєте сплатити найсвятѣйшій довгъ народови и хочь яке тяжке було бы житє ваше, хоть якъ высоко пôднесла бы васъ доля, не дайте ся вôдорвати вôдъ свого народу!"

Ся бесѣда о. Заячкôвского (мы подали єѣ значно скоротивши) зробила велике вражѣне на зôбраныхъ, котрй щиро дякували бесѣдникови.

На сй зборы прислали привѣтнй телеграмы: три професоры ґімназіяльнй зъ Бережанъ: дръ Климъ Ганкевичъ, Олекс. Барвѣньскій и Костъ Лучаковскій; вôдтакъ бережаньскій, перемыскй и станиславôвскй Русины; сербске вѣденьске товариство „Зоря", словацке товариство зъ Вѣдня „Татранъ", Русская Основа зъ Вѣдня и поетъ Юрій Федьковичь посвитивъ гарный вѣршъ „честному зборови Просвѣты у Львовѣ".

Ось якъ вôдбули ся першй загальнй зборы, на котрыхъ заложено „Просвѣту" и поставлено собѣ цѣль пôзнати народъ и просвѣтити єго. Коли хто видавъ зборы сего товариства послѣдными лѣтами, той зрозумѣе, яка велика рôжниця помѣжь ними, а тыми першими зборами. На першихъ було кôлькадесять членôвъ, а по двайцяти кôлькохъ лѣтахъ збирае ся на такй зборы и по тысячь неразъ. Та не въ зборахъ сила товариства. Они є на то, щобы здати справу членамъ зъ дѣяльности выдѣлу и выбрати новый выдѣлъ, а користь приносять селянамъ о стôлько, о скôлько тй почують хосеннй для себе вôдчиты на рôжнй тематы. Єсли-жь на зборы зберуть ся тысячѣ народу, то се выглядае вправдѣ величаво, додае духа, але тогды бôльша половина зôбраныхъ не може користати зъ промовъ та вôдчитôвъ.

Велика цѣль: пôзнати и просвѣтити народъ! Чи мы, образованй Русины, знаемо свôй народъ? Якъ мы єго можемо пôзнати? Вжежь, не сидячи у себе дома, пôзнаемо мы єго. Бути може, що неоденъ зъ мешканцѣвъ столицѣ, вымѣркувавши собѣ, що такъ а такъ селянинъ выглядае, того а того потребуе, подававъ єму раду, зъ котрои вôнъ не мавъ нѣякого хôсна, а може мавъ и шкоду, але то певна рѣчь, що щирости тôй радѣ вôдмовити було годѣ. А теперь не можна сказати, щобы взагалѣ за тыхъ послѣдныхъ 25 лѣтъ не пôзнали мы селянъ и ихъ потребъ. Зъ ними-жь стикае ся що дня

тивъ соціялістôвъ и доказує, що они тому винні, що у Франціи ширить ся анархізмъ.— Мѣжь ранеными въ парляментѣ находять ся три особы такъ тяжко покалѣченй, що мабуть не будуть вже жити.

Новинки.

Львôвъ дня 11 грудня.

— **Вôдзначенє.** Пенсіонованый коваль салінъ у Стебнику Михайло Фельбінґеръ одержавъ вôдъ Монарха срѣбный хрестъ заслуги.

— **Именованя.** Діонизій Герасимовичь, ветеринарь въ Бродахъ, именованый провіз инспекторомъ ветеринарійнымъ при Намѣстництвѣ. — Міністерство торговлѣ именувало асистентôвъ почтовыхъ: Леопольда Ляґоша въ Тарновѣ, Осипа Меклера въ Краковѣ, Альфреда Пашковского въ Тернополи, Юліяна Петрусевича у Львовѣ, Гната Прінца въ Дрогобичи, Жигмонта Роґоша въ Стрыю, Мих. Романовского у Львовѣ, Стан. Стечковского и Павла Ляховского въ Краковѣ, Ивана Стрѣльбицкого у Львовѣ, Данила Крона въ Бережанахъ, Бол. Дзѣвиньского въ Краковѣ, Стан. Свѣдерского, Кальмана Меша, Кароля Вонша и Арона Ґольдблята у Львовѣ, Генрика Деминьского въ Самборѣ, Алекс. Орловского, Осипа Руциньского, Матвѣя Ляховского и Рудольфа Чучаву у Львовѣ, Жигмонта Яноху въ Тарновѣ, Кая. Палеолоха въ Тернополи, Осипа Плошевского въ Краковѣ и Володислава Штесшельского у Львовѣ — офіціялами почтовыми, а Дирекція почтъ и телеґрафôвъ оставила всѣхъ на дотеперѣшныхъ мѣсцяхъ службы. Петро Гамулиньскій именованый концепістомъ Намѣстництва при золочѣвскôмъ староствѣ.

— **Руске касино въ Дрогобичи** уряджує въ понедѣлокъ и суботу кождого тыждня вечерницѣ для членôвъ замѣсцевыхъ того касина и на тй вечерницѣ запрошує всѣхъ членôвъ. — *Выдѣлъ касина.*

— **Клюбъ Русинокъ** устроює дня 18 с. м. въ комнатахъ „Рускои Бесѣды“ для дѣтей родинъ рускихъ вечерницѣ, на котрыхъ кромѣ забавъ дѣточихъ будуть представленй рôжнй образы за помочію скіоптікону. Родичѣ, що хотѣли бы вразъ зъ дѣтьми взяти участь въ вечерницяхъ, зволять для близшого порозумѣня зголосити ся до „Клюбу Русинокъ“ вô второкъ мѣжь годиною 4 ою а 6 ою въ полудня при улици вôрменьскôй ч 2, I. поверхъ.

На будову театру зложили Вп. пп.: о. Кароль Левицкій 1 зр., о. Курмановичь 1 зр., зъ картъ 98 кр., п. Ляховичь 50 кр., п. Студиньскій 50 кр., п въ Фолисова 50 кр., п-на Галькевичь 50 кр, п. Пикульскій 40 кр., Доманикова 30 кр., Ковакъ 30 кр., Тиминьска 20 кр, Чеховскій 20 кр, Стисловска 10 кр, Березиньска 10 кр., Боровска 10 кр., Люксъ 10 кр., Сѣдлярь 10 кр., Лукасевичь 10 кр., п-тво Воляньскй 3 зр. 50 кр. Разомъ 9 зр. 50 кр. — На весѣлю у о. Струминьского въ Скварявѣ зôбрано 14 зр. 62 кр. — Рада громадска въ Бобдурахъ 1 зр. — Выдѣлъ рады повѣтовои въ Бохни 10 зр. — Рада громадска въ Мысленицяхъ 10 зр. — О. Дан. Танячкевичь зъ Закомаря 88 кр. — Рада громадска въ Ланьцутѣ 10 зр. – Рада громадска въ Любинкахъ 3 зр. — О Березовскій 2 зр. 34 кр., зôбраныхъ у о. Гавацкого въ Перемиловѣ. – Климъ Кульчицкій 20 зр. 50 кр. — Михалевскій совѣт. скар. 10 зр. — Валерій Захарінсевичь 25 зр. — О Котисъ зъ Телешницѣ 6 зр. 50 кр.

— **Хлопскій судъ.** У львôвскôмъ судѣ карнôмъ зачала ся въ суботу розправа противъ 13 господарѣвъ зъ Помлынова коло Камѣнки лѣснои въ повѣтѣ равскôмъ. Ихъ обжалувано о то, що 21 вересня с. р. убили свого сусѣда Миколу Бучму, котрого пôдозрѣвали, що пôдпалювавъ кôлька разôвъ хаты До розправы покликано и 15 свѣдкôвъ. Въ червци и въ липни було въ Помлыновѣ кôлька огнѣвъ, якъ то мы въ свôй часъ донкладно донесли. Зловлено Миколу Бучму и увязнено. Въ судѣ не могли ему доказати вины, и пустили. Такъ само и сына его, Гриня, котрого пôдозрѣвали о пôдложене огню 25 липня с. р., увôльнено. Дня 18 вересня вечеромъ повставъ огонь у Ивана Вовка-Чепѣля. Хочь Бучма бувъ тогды въ Равѣ, таки посудили его, що свою кухарку Каську Деркачь намовивъ пôдложити огонь. Въ три днѣ потôмъ иншому Иванови Вовкови Левогкови згорѣла хата зъ коморою и стайня. И зновь Бучма мавъ бути тому виннымъ. По тыхъ шести пожарахъ за три мѣсяцѣ, наляканй селяне зъ Помлынова удали ся до ворожки Броницкои спытати ся, хто пôдпалює. Ворожка мала такъ описати палѣя, що кождый здогадувавъ ся, що то Бучма. Вечеромъ 21 вересня, коли ще не зовсѣмъ погашено огонь у Левогка, гостивъ Андрухъ Перетятко, пертій погорѣлець, своихъ робôтникôвъ коло свого обôйстя горѣвкою. Були тамъ Гринько Перетятко, сынъ Федька, Иванъ Перетятко, Василь Зубаль и Ивась Вовкъ Чепѣль. Стала мѣжь ними розмова, хто пôдпалює. Рѣшили, що то Бучма, котрый не повиненъ находити ся въ селѣ и треба ему зробити конець. Такъ отже засудили они его на смерть и заразъ всѣ (а було ихъ 13) пôшли до хаты Костя Вовка, де Бучма сидѣвъ. Иванъ Вовкъ привитавъ ся по христіяньски и заразъ загасивъ свѣтло. Роздали ся удары и крики. Бучму выволѣкли до сѣней, зъ сѣнеи на подвôре — а коли той уже не дыхавъ, затягли его пôдъ его шопу и тамъ лишили. Маруся, донька Бучмы бачила, якъ Василь Перетятко ударивъ еѣ батька кôлька разôвъ коломъ по headловѣ. Лѣкарь найшовъ десять ранъ на головѣ убитого Бучмы, зломану чашку; слѣдъ, що его душили за шию, зломане ребро и безлѣчь синцѣвъ. Такъ отже убито чоловѣка, може й безневинно, бо нема доси доказôвъ, що Бучма пôдпалювавъ. А хочь бы й робивъ вôнъ се, то не до селянъ належавъ судъ надъ нимъ. Велика темнота ихъ, котра каже имъ вѣрити дурнôй ворожцѣ, єсть немовь насмѣхомъ зô всѣхъ заходôвъ людей, що старають ся о просвѣту селянъ. Що въ судѣ покаже ся, мы опишемо пôзнѣйше.

— **Страшна катастрофа зелѣзнича** лучила ся сими днями въ Италіи на стаціи зелѣзничôй въ Ліміто коло Медіоляну. Поспѣшный поѣздъ, що ишовъ зъ Медіоляну до Вѣдня, вôткнувъ ся передъ Ліміто зъ поѣздомъ товаровымъ, недобачивши за для мраки сиґналôвъ що его взывали задержатись. Машины обохъ поѣздôвъ ударили о себе зъ страшнымъ лоскотомъ. Машина поѣзду курієрского зъ слѣдуючимъ ваґономъ пôдскочила высоко въ гору а вôдтакъ упала на поѣздъ товаровый. Зъ першихъ ваґонôвъ обохъ поѣздôвъ утворила ся купа поломаного дерева и выгнутого зелѣза, а зъ пôдъ неи жертвы, якъ клѣщами стисненй, не могли добути ся. Въ тôй самôй хвили експльодувавъ ґазъ, котрымъ освѣтлювано ваґоны и полумѣнь обôймила оба поѣзды. Крики и зойки наповнили воздухъ, а не було нѣкого, хто взявсь бы за ратунокъ, бо подорожнй, що не потерпѣли нѣчого, стали зô страху розбѣгати ся на всѣ стороны. Ажь по кôлькохъ мінутахъ взяло ся кôлькохъ розважнѣйшихъ мужчинъ до ратунку. Першій ваґонъ особовый бувъ наповненый еміґрантами, що вертали домôвъ зъ Арґентины и Бразиліи. Було ихъ зъ 50; зъ того выратувало ся 15, прочй живцемъ погорѣли, бо покалѣченй не могли добутись зъ пôдъ развалинъ. Взагалѣ дѣяли ся при тôмъ нещастю страшнй сцены. Раненй кликали щобы ихъ добивано, бо видѣли, що живцемъ будуть мусѣли згорѣти. Мимо того ратунокъ не бувъ можливый, огонь розширивъ ся дуже скоро, а кôлькохъ людей не могло дати собѣ раду зъ добуванємъ покалѣченыхъ зъ пôдъ покрушеного поѣзду. Погибло звышъ 50 людей. Варта уваги ся обставина що начальникъ стаціи Ліміто повнивъ службу передъ катастрофою 56 годинъ безъ перервы и хочь просивъ, щобы ему дали помôчь не услухала дирекція его просьбы. Въ наслѣдокъ того наступила й катастрофа, бо выдано фальшивй сиґналы.

— **Нещасна пригода.** Похатникъ (ганделесъ) Лейзоръ Шпріцеръ у Львовѣ найшовъ минувшои пятницѣ на старôмъ ринку кôльканайцять воликихъ мѣдяныхъ капслѣвъ, котрй занѣсъ до свого знакомого Райшера при улици Смерековôй. Щобы пересвѣдчити ся, що се за капслѣ, почавъ довбати шпилькою въ однôй. Капсля выбухла, урвала ему три пальцѣ у лѣвои руки, покалѣчила два пальцѣ у правои руки и зранила лѣве лице.

— **Брилянтъ.** На земляхъ, що належать до оренбурґскихъ козакôвъ, найдено досить великій брилянтъ. Міністеръ дôбръ державныхъ показавъ сей брилянтъ цареви. Тому що вôдъ часу подорожи Гумбольдта по Уралю въ р 1829, въ горахъ тыхъ найдено 169 брилянтовъ, то згаданый міністеръ зарядивъ, щобы на полудне горъ Уралю пôслати кôлька необробленыхъ брилянтôвъ, абы робôтники, занятй полоканємъ золотого пѣску, могли запôзнати ся зъ выглядомъ брилянту и лекше вôднаходити его.

наше патріотичне духовеньство и значна частина свѣтскои интеліґенціѣ, а й самй селяне навчили ся за той часъ высказувати свои потребы моральнй и матеріяльнй. Такимъ способомъ и товариство просвѣтне може заспокоювати у своимъ крузѣ дѣланя справдешнй потребы селянъ.

„Просвѣта“ выконала вже давно свою проґраму, котру собѣ поставила на першихъ загальныхъ зборахъ. Чого тогды бесѣдники бажали, все те уже выконане. Доси выдала звышь пôвтора сотки популярныхъ книжочокъ, котрй въ сотках тысячѣвъ примѣрникôвъ розойшли ся по Галичинѣ. Коли переглянемо списъ ихъ, побачимо тамъ велику рожнородность. Єсть тамъ и книжочки релігійного та богомôльного змѣсту, есть и историчнй, господарскй, правничй книжочки, зъ наукъ природныхъ и лѣкарскихъ, оповѣданя и повѣстки, житеписи славныхъ людей нашихъ и чужихъ и т. п. Для школъ выдала „Просвѣта“ своимъ коштомъ и заходомъ богато учебникôвъ. Єѣ молитвословы, писанй народною мовою, розойшли ся тысячами по цѣлôмъ краю. Богато молодежи запомогла такожь „Просвѣта“ зô своихъ фондôвъ.

Могла она те все вчинити, бо селяне и мѣщане, а такожь и интеліґенція вмѣли оцѣнити заходы еѣ, и якъ на наши вôдносины досыть численно вписували ся въ товариство. Вжежь, можна бы собѣ бажати, щобы не чотири тысячѣ книжочокъ, якъ доси, розходило ся що мѣсяця зъ Просвѣты по краю, а що найменше 40.000, та — якъ то кажуть — рада бы душа до раю.... Добре и се число членôвъ, а дасть Богъ — буде бôльше.

Велику охоту мали бы мы розповѣсти, якъ жило ся Просвѣтѣ за тыхъ 25 лѣтъ, якихъ она мала великихъ добродѣѣвъ (на пр. п. Федоровича), а якихъ неприхильникôвъ, якъ зъ малого починала, а велику собѣ задачу клала — але о тôмъ всѣмъ выдасть Просвѣта небавомъ книжочку; тамъ буде те все лучше описане и кождый буде мôгъ собѣ те прочитати. Мы ту ще зазначимо тôлько, що недавно розширила Просвѣта свой статутъ и поклала собѣ за задачу такожъ економічне пôднесенє народу. Тяжка се задача и не заразъ буде видко великій хосень зъ заходôвъ еѣ, та отъ, всякому звѣстно, що помалу засновують ся читальнѣ „Просвѣты“, котрй на пôдставѣ свого статута можуть у себе заводити дуже гарнй порядки. Кобы тôлько хотѣли. Якъ тяжко приходило ся зъ початку заснованя выдавати книжочки просвѣтнй, такъ тяжко теперь розвинути ширшу економічну дѣяльнôсть, але помалу и се пôде гладко. Абы тôлько интеліґентнй провôдники селянъ, що мешкають зъ ними хотѣли все щиро ними занимати ся, то „Просвѣта“ сама подасть имъ всяку помôчь. А першимъ окликомъ кождого Русина повинно бути: пôдпираймо „Просвѣту“. Кождый селянинъ, мѣщанинъ и взагалѣ Русинъ повиненъ належати до „Просвѣты“.

И мы сподѣваємо ся, що коли она за 25 лѣтъ буде святкувати свой 50 лѣтный ювилей заснованя, то членôвъ своихъ буде числити на сотки тысячь и буде мати свôй власный величавый дôмъ, збудованый дрôбными лептами своихъ членôвъ — чого ѣй щиро и сердечно бажаємо!

Телеграмы.

Вѣдень 11 грудни. Приѣхавъ тутъ Єго Вел. Цѣсарь на кôлька днѣвъ въ гостину до Найдост. Архікн. Маріѣ Валеріѣ.

Парижь 11 грудня. Вчера передъ полуднемъ зôбрала ся була рада міністрôвъ и радила надъ способами, якихъ треба взяти ся противъ анархістôвъ, особливо же якй бы поробити змѣны въ законѣ о матеріяхъ выбуховыхъ.

Лондонъ 11 грудня. Пôдчасъ вѣча анархістôвъ на трафальґарскôмъ скверѣ пôдчасъ коли промавлявъ анархістъ Нікольсъ выступила публика такъ остро противъ него, що вôнъ ажь мусѣвъ втѣкати и поліція ледви его оборонила и вôдтакъ зробила порядокъ.

За редакцію вôдповѣдає **Адамъ Креховецкій.**

Зъ друкарнѣ А. [illegible], [illegible] зарядомъ А. Й. Вебера.